

EHDOTUS MAA- JA METSÄTALOUSHMINISTERIÖN ASETUKSEKSI RUOKAVIRASTON MAKSULLISISTA SUORITTEISTA VUONNA 2025

PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esitetään, että maa- ja metsätalousministeriön asetukseen Ruokaviraston maksullisista suoritteista vuonna 2025 otettaisiin pääosin samat suoritteet kuin Ruokaviraston maksullisista suoritteista annetussa maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa (1248/2023), jonka voimassaolo päättyy 31.12.2024. Vuoden 2025 maksuasetuksen suoritteiden hintoja ehdotetaan muutettavaksi valtion maksuperustelain (150/1992), mukaisesti vuoden 2025 hintatasolla, pois lukien asetusehdotuksen 3 §:n julkisoikeudelliset suoritteet. Näistä maksuista asetusehdotuksen 3 §:n 1 ja 2 momentin suoritteet poikkeaisivat omakustannusarvosta maksuperustelain 6 §:n 3 momentin perusteella. Alkutuottajia koskevia asetusehdotuksen 3 §:n 1 momentin rekisteröintimaksujen korotuksia ehdotetaan jatkettavaksi siten, että vuonna 2025 saadaan kurotuksi puolet aikaisempien vuosien alijäämästä. Asetusehdotuksen 3 §:n 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi luomuvalvonnan perusmaksusta Asetusehdotuksen 3 §:n 3 momentin suoritteiden osalta omakustannusarvosta ehdotetaan poikettavaksi elintarvikelain (297/2021) 71 §:n 2 momentin perusteella. Ruokaviraston ehdottamasta korotustarpeesta huomioitaisiin kolmasosa vuonna 2025. Näiden suoritteiden hintojen korotuksia on tarkoitus jatkaa vuosien 2026 ja 2027 maksuasetuksissa.

Poikkeuksena ovat myös ne liitteen suoritteet, joiden omakustannuskustannushinnan mukaisesta alijäämästä vuoden 2024 maksuasetuksessa katettiin puolet, koska kertakorotus olisi edellyttänyt huomattavan suurta korotusta. Näiden suoritteiden maksuja korotetaan siten, että vuonna 2025 alijäämästä saadaan katettua jälkimmäinen osuus. Ruokavirastossa tehtävän maksullisen toiminnan kehittämisen tuloksena suoritteiden hinnoissa on otettu huomioon myös hintojen yhtenäistäminen. Lisäksi liitteessä on joitakin uusia suoritteita, jotka on hinnoiteltu kustannusvastaavasti. Samalla täsmennettäisiin joidenkin suoritteiden nimikkeitä.

Ruokaviraston maksullisista suoritteista arvioidaan kertyvän vuonna 2025 yhteensä noin 25,9 miljoonaa euroa. Tuloista vajaa 11,9 miljoonaa euroa arvioidaan kertyvän asetuksen 3 §:n ja liitteenä olevista kiinteähintaisista tai ajankäyttöön perustuvista maksuista. Näihin suoritteisiin liittyvien hintamuutosten arvioidaan lisäävän Ruokaviraston tuloja vuonna 2025 noin 0,7 miljoonalla eurolla vuoteen 2024 nähden.

Asetus ehdotetaan tulevan voimaan 1. tammikuuta 2025 ja olevan voimassa 31. joulukuuta 2025 asti.

PERUSTELUT

1. Asian tausta

Ruokaviraston maksullisista suoritteista annettu maa- ja metsätalousministeriön asetus (1248/2023), jäljempänä *vuoden 2024 maksuasetus*, on voimassa 31.12.2024 saakka. Tämän vuoksi ehdotetaan annettavaksi maa- ja metsätalousministeriön asetus

Ruokaviraston maksullisista suoritteista vuonna 2025, jäljempänä *vuoden 2025 maksuasetus*.

Ruokaviraston maksullisista suoritteista arvioidaan kertyvän vuonna 2024 yhteensä 25 miljoonaa euroa. Tuloista noin 11 miljoonaa euroa kertyy maksuasetuksen 3 ja 4 §:n ja liitteenä olevista kiinteähintaisista tai ajankäyttöön perustuvista maksuista. Ruokaviraston päättämien vuoden 2024 maksuasetuksen 2 §:n 2 momentin julkisoikeudellisista suoritteista ja 6 §:n liiketaloudellisista suoritteista arvioidaan kertyvän tuloja noin 14 miljoonaa euroa.

Vuoden 2024 maksuasetuksen perusteella 3 ja 4 §:n ja liitteen suoritteiden hintoja korotettiin vuodelle 2024 siten, että korotusten tuloja lisäävä vaikutuksen arvioitiin olevan 1,4 miljoonaa euroa. Korotusten jälkeen pääosa suoritteista on hinnoiteltu niiden tuottamisen omakustannusarvon mukaisesti. Eräiden maksujen korotukset on porrastettu siten, että kustannusvastaavuus saavutettaisiin vuonna 2025 tai viimeistään vuonna 2027. Maksuasetuksen korotusten lisäksi Ruokavirasto on omalla päätöksellään 19.4.2023 (2280/00.01.02.03.01/2023) korottanut suurten teurastamoiden lihantarkastuksen maksuja 1.6.2023 alkaen siten, että tulokertymä on kasvanut yhteensä miljoonalla eurolla.

Ruokaviraston vuoden 2023 tilinpäätöksen mukaan maksullisen toiminnan tuloilla katetiin noin 27 prosenttia viraston menoista sekä toimintamenomäärärahalla ja muilla tuotoilla 73 prosenttia. Maksullisen toiminnan tuloja oli yhteensä 26,4 miljoonaa euroa, josta julkisoikeudellisista suoritteista oli 23,2 miljoonaa euroa ja liiketaloudellisista suoritteista 3,2 miljoonaa euroa. Merkittävimmät julkisoikeudelliset suoritteet olivat lihantarkastus 9,6 miljoonaa euroa, koirien rekisteröinti 2,3 miljoonaa euroa, nautaeläinten rekisteröinti 1,7 miljoonaa euroa, luomuvalvonta 1,4 miljoonaa euroa ja eläinlääkinnälliset rajatarkastukset 1,2 miljoonaa euroa. Koirarekisteri otettiin käyttöön vuonna 2023, mikä kertaluonteisesti lisäsi siihen liittyviä tuloja. Rekisteröinnistä saatavien tulojen arvioidaan merkittävästi vähenevän tulevina vuosina.

Maksullisen toiminnan alijäämä vuonna 2023 oli yhteensä 3,7 miljoonaa euroa, joka on kertynyt pidemmän ajan kuluessa, kun tapahtunutta kustannuskehitystä ei ole huomioitu täysimääräisesti suoritteiden hinnoissa. Julkisoikeudellisen toiminnan osuus oli 1,7 miljoonaa euroa, josta 1,4 miljoonaa euroa oli niiden suoritteiden osuutta, joiden maksut voivat poiketa omakustannusarvosta maksuperustelain 6 §:n 3 momentin perusteella. Alijäämän vaikutusta viraston talouteen pienentää vuodesta 2012 lähtien viraston kehukseen sisältynyt 0,6 miljoonan euron määräraha pienten teurastamoiden ja riistan käsittelylaitosten lihantarkastusmaksujen kohtuullistamiseksi sekä porovahinkolautakunnan toimintaan osoitettu 0,1 miljoonan euron määräraha vuodesta 2021 lähtien. Nämä huomioiden julkisoikeudellisen toiminnan alijäämä olisi noin miljoona euroa. Liiketaloudellisten suoritteiden, joiden hinnoittelusta Ruokavirasto päättää, alijäämä hintatuki huomioon otettuna oli noin 2 miljoonaa euroa.

Ruokaviraston maksullinen toiminta on ollut alijäämäistä. Valtiovarainministeriö on aiemmissa lausunnoissaan (VN/26966/2022, 15.12.2022, VN/29934/2023, 5.12.2023), kiinnittänyt asiaan huomiota. Samoin Valtiontalouden tarkastusvirasto (VTV) on vuoden 2022 tilintarkastuksen yhteydessä sekä oikeuskanslerinvirasto ratkaisuisaan (OKV/432/10/2023 ja OKV/1999/10/2024) kiinnittänyt huomiota Ruokaviraston suoritteiden omakustannusarvon alittavaan hinnoitteluun.

2. Asetuksenantovaltuudet

Ehdotettu vuoden 2025 maksuasetus säädettäisiin maksuperustelain 8 §:n nojalla. Maksuperustelain 8 §:n 1 momentin mukaan siitä, mistä päätöksestä maksu määrätään omakustannusarvon perusteella ja mitkä hinnoitellaan liiketaloudellisin perustein, säädetään asetuksella. Asetuksella säädetään myös maksuperustelain 6 §:n 2 momentissa tarkoitetuista kiinteistä maksuista sekä mistä päätöksestä, millä 6 §:n 3 tai 4 momentissa sanotulla perusteella ja miten maksun suuruus voidaan määrätä päätöksen omakustannusarvosta poiketen. Maksuperustelain 6 §:n 3 momentin mukaan ministeriö päättää näistä asioista.

Elintarvikelain (297/2021) 71 §:n 2 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan alentaa pienten teurastamoiden ja riistan käsittelylaitosten lihantarkastus- ja valvontamaksuja EU-säädösten mukaisesti.

EU-lainsäädännössä virallisesta valvonnasta ja muista virallisista toimista, jotka suoritetaan elintarvike- ja rehulainsäädännön ja eläinten terveyttä ja hyvinvointia, kasvien terveyttä ja kasvinsuojeluaineita koskevien sääntöjen soveltamisen varmistamiseksi, sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 999/2001, (EY) N:o 396/2005, (EY) N:o 1069/2009, (EY) N:o 1107/2009, (EU) N:o 1151/2012, (EU) N:o 652/2014, (EU) 2016/429 ja (EU) 2016/2031, neuvoston asetusten (EY) N:o 1/2005 ja (EY) N:o 1099/2009 ja neuvoston direktiivien 98/58/EY, 1999/74/EY, 2007/43/EY, 2008/119/EY ja 2008/120/EY muuttamisesta ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 854/2004 ja (EY) N:o 882/2004, neuvoston direktiivien 89/608/ETY, 89/662/ETY, 90/425/ETY, 91/496/ETY, 96/23/EY, 96/93/EY ja 97/78/EY ja neuvoston päätöksen 92/438/ETY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2017/625) (virallista valvontaa koskeva asetus), jäljempänä valvonta-asetus.

3. Asian valmistelu ja lausuntopalaute

Asetusluonnos on valmisteltu Ruokaviraston esityksen pohjalta maa- ja metsätalousministeriössä virkatyönä yhteistyössä Ruokaviraston kanssa.

Maa- ja metsätalousministeriö järjesti esityksestä lausuntokierroksen 10.10.-20.11.2024. Lausuntoja saatiin yhteensä 16 kappaletta. Lausunnon toimittaneet tahot on merkitty täydellä (*).

Lausuntoa on pyydetty seuraavilta tahoilta:

Elintarviketeollisuusliitto ry *
 Kauppapuutarhaliitto ry
 Kemianteollisuus ry
 Lihakeskusliitto ry *
 Luomuliitto *
 Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry *
 Metsäteollisuus ry
 Siemen Forelia Oy
 Siemenkauppiaitten yhdistys ry *
 Suomen Lammasyhdistys ry *
 Suomen Metsästäjäliitto – Finlands Jägarförbund r.y.
 Suomen metsätaimantuottajat ry
 Suomen riistakeskus

Suomen Teurastamoyrittäjät ry *
Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f. *
Taimistoviljelijät – Plantskoleodlarna ry
Tapio Oy
Valtiovarainministeriö *

Lausunnon ovat antaneet myös Lallin Lammas Oy, Muhniemen Lahtivaja, ProAgria Etelä-Pohjanmaa, Ruokaviraston henkilöstöjärjestöjen edustajat, Ruralia-Instituutti, Tuottajaorganisaatio Suomen Lammasosuuskunta sekä Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Lisäksi Ruokavirasto on täsmentänyt eräiltä osin alkuperäistä esitystään.

Monet lausunnonantajat ilmaisevat huolensa maksukorotusten vaikutuksesta tuotannon kannattavuuteen ja jatkuvuuteen. Eryyisesti tämä nousi esille luomutuotannon ja lammastalouden kohdalla. Useat lausunnonantajat toivoivat Ruokaviraston avaavan nykyistä enemmän maksujen määräytymisperusteita, informoivan muutoksista ennakoivasti sekä kehittävän ja tehostavan toimintaansa, jotta paine maksujen korotuksille jatkossa pienenesi.

Lausunnossaan Luomuliitto toteaa, että jatkuvasti kohoavat tarkastusmaksut ovat johtaneet monipuolisesti toimivien luomutuottajien irrottautumiseen valvonnasta. Samaan asiaan kiinnitti huomiota Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, joka lausunnossaan toteaa, että ehdotettu perusmaksun yhtenäistäminen hyödyttää pääosin vain isoja tiloja. Pienet ja monipuoliset kasvinviljelytilat tulevat eroamaan maksujen nousun vuoksi valvontajärjestelmästä.

Luomuliitto ehdottaa, että tarkastusmaksujen kulunmuodostuksen ja veloituksen tarkastelua jatketaan, kun tehdään luomuvalvonnan organisoiminnin kokonaisuudistusta, joka on tarpeellinen hallintouudistuksen edetessä ja jo vuonna 2026 ELY-keskusten muuttuessa elinvoimakeskuksiksi. Luomuliiton lausunnoissa ehdotetaan pieniä tiloja ja eräitä tuotantosuuntia koskevia valvontamaksun huojennuksia. Luomuliiton lausuntoon on liitetty laskelmia huojennuksen vaikutuksista.

Suomen Teurastamoyrittäjien lausunnon perusteella lihantarkastusmaksujen korotus pakottaa toiminnan tehostamiseen ja pohtimaan, millaisia eläinmääriä voidaan teurastaa ja miten usein. Arvioitavaksi tulee myös ympärivuotisen toiminnan jatkaminen sesonkien ulkopuolella. Lausunnossa todetaan rekisteröintimaksujen ja teurastusilmoitusmaksujen kohdistuvan erityisesti lammas- ja vuohieläimiin, kun maksuja tarkastellaan suhteessa teuraskiloihin. Lausunnossa nähdään riskinä harmaan talouden lisääntyminen, joka nostettiin esiin myös muissa lausunnoissa.

Useammassa lausunnossa on tuotu esille lammassektorin vaikea taloudellinen tilanne, jota kuvastaa lausuntopalautteeseen liitetty Valtakunnallisten lammaspäivien hätätilan julistus. Sen mukaan Suomessa karitsanlihantuotanto on laskenut noin 30 prosenttia viidessä vuodessa ja omavaraisuusaste on laskenut 60 prosentista noin 45 prosenttiin.

Elintarviketeollisuusliiton lausunnossa kiinnitettiin huomiota siihen, että virallisesta valvonnasta toimijoille aiheutuvien kustannusten ei tulisi olla Suomessa muita EU-maita suurempia. Ruokaviraston päätöksiltä toivottiin parempaa ennakoitavuutta ja vaikuttavuuden arviointia.

Ruralia Instituutin lausunnossa arvioidaan nimisuojarahkemusten käsittelyn maksullisuuden vähentävän uusien hakemusten määrää. Ehdotetun tuntihinnan

arvioidaan olevan kohtuullinen isommille yrityksille, mutta pienyritykset kokevat sen kalliiksi, vaikka veloitettava tuntimäärä pysyy kohtuullisena.

Lausunnonantajat, kuten Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry ja Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC, nostavat esiin huolensa maksujen vaikutuksista maatalouden kannattavuuteen ja pitävät korotuksia hallitusohjelman vastaisina, kuten myös esimerkiksi Suomen lammasosuuskunta.

MTK ja SLC korostavat tarvetta tarkastella viranomaistoiminnan tehokkuutta ja erityisesti tietohallintajärjestelmien kustannuksia.

SLC pitää kohtuuttomana, että maksullisia suoritteita korotetaan jonkin verran yleisen kustannuskehityksen perusteella, vaikka maatalouden tulot eivät noudata samaa käyrää. SLC pitää korottamattomien luomutarkastusmaksujen linjausta tervetulleena toteamuksena luomualan haasteiden näkökulmasta. SLC haluaa kuitenkin edelleen korostaa, että luomutuottajat, jotka eivät saa luonnonmukaisen tuotannon tukea, kuten luonnonmukaiset hunajantuottajat, olisi vapautettava luomutarkastusmaksusta.

Siemenkauppiaiden yhdistys ry suhtautuu ehdotettuihin korotuksiin kriittisesti sekä peräänkuuluttaa toimenpiteitä, joilla hintojen nousun ja laskeneen palvelutason välistä epäsuhtaa voitaisiin kuroa umpeen.

Ruokaviraston henkilöstöjärjestöjen edustajat ovat lausunnossaan tuoneet esille näkemyksensä asetuksen maksuperustelain ja oikeuskanslerin päätöksen mukaisuudesta.

Valtiovarainministeriö toteaa lausunnossaan, että Ruokaviraston maksullinen toiminta on edeltävinä vuosina ollut alijäämäistä ja osa suoritteista on hinnoiteltu omakustannusarvon alittavasti, mihin valtiovarainministeriö viimeksi nykyistä maksuasetusta koskevassa lausunnossa (VN/29934/2023, 5.12.2023), valtiontalouden tarkastusvirasto sekä valtioneuvoston oikeuskansleri kanteluasiaan antamassaan päätöksessä (OKV/432/10/2023, 28.9.2023) ovat kiinnittäneet huomiota.

Valtiovarainministeriö toteaa, että lausuntopyyynnön kohteena olevan asetusluonnoksen 3 §:ssä tarkoitettujen, maksullisten julkisoikeudellisten suoritteiden, joiden maksut poikkeavat omakustannusarvosta, maksujen korotukset ovat merkittävästi pienemmät ja niillä saavutettava kustannusvastaavuuden parantaminen vähäisempää ja takapainotteisempaa kuin mitä Ruokavirasto on esittänyt (30.8.2024, 4999/02.02.00/2024) maa- ja metsätalousministeriölle kustannusvastaavuuden parantamiseksi viraston suoritustuotantoon liittyvien välittömien kulujen perusteella.

Valtiovarainministeriö katsoo, että asetusluonnoksen mukaiset suoritteiden hintojen portaittaiset korotukset antaisivat Ruokaviraston esittämiin korotuksiin verrattuna vähäisempiä mahdollisuuksia turvata kyseisten suoritteiden kustannusvastaavuuden parantamisen kautta Ruokaviraston toimintakykyä.

Lausunnossaan valtiovarainministeriö viittaa siihen, että Ruokaviraston esittämiin muutoksinkin kustannusvastaavuus on tarkasteltujen suoritteiden osalta edelleen lähivuosinakin verrattain heikko. Asetusehdotuksen mukaisin maksujen korotuksin kustannusvastaavuuden koheneminen arvioidaan olennaisesti Ruokaviraston esitystä hitaammaksi. Lausunnossa kiinnitetään tältä osin huomiota myös siihen, että virastotalouteen kohdistuu seuraavina vuosina hallitusohjelmaperusteisia velvoitteita toiminnan tehostamiseen ja menojen sopeuttamiseen, mikä osaltaan alleviivaa virastojen suoritteiden maksujen kustannusvastaavuuden etupainotteisen parantamisen ja aktiivisen ylläpitämisen tärkeyttä.

Lausunnossa todetuin perustein valtiovarainministeriö ei puolla asetusluonnoksessa esitettyjä maksujen muutoksia siltä osin kuin ne poikkeavat Ruokaviraston esityksestä kustannusvastaavuutta selkeästi heikentävään suuntaan.

Valtiovarainministeriö katsoo, että ajankohtaisessa, kustannusvastaavuuden parantamisen kannalta erityisen haasteellisessa viraston maksujen muutostilanteessa maksuasetus on perusteltua antaa esitetyin tavoin vuoden voimassaoloajaksi. Lisäksi lausunnossa pidetään tärkeänä, että maa- ja metsätalousministeriö seuraa uuden maksuasetuksen voimassaoloaikana aktiivisesti maksujen muutosten vaikutuksia suoritteiden kustannusvastaavuuteen sekä ryhtyy tarvittaessa viipymättä tarpeellisiin toimiin maksujen tarkistamiseksi jo vuoden 2025 aikana. Kustannusvastaavuuden seurannasta saadut tiedot tulee ottaa huomioon 1.1.2026 voimaantulevan maksuasetuksen valmistelussa, minkä vaikutukset on perusteltua yksilöidä asetuksen esittelyaineistossa.

Lausunnolla olleeseen asetusehdotukseen verrattuna luomun valvonnan perusmaksu on siirretty liitteestä asetuksen 3 §:n 2 momentiksi. Pykälän rakennetta on selkiytetty ja 3 momentin loppuun on lisätty eläinyksiköiden laskennan perusteet. Asetuksen 5 §:n 3 momentin sisältöä on muutettu siten, että siitä on poistettu henkilötietolain mukainen aikamääre ja muutettu momentti ottaen huomioon Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus) 12 artiklan 5 kohdan. Ehdotettavat muutokset ovat teknisluonteisia, eikä niillä ole vaikutusta maksuasetuksen perusteella kertyvään tuloon.

4 Keskeiset ehdotukset

Esitetään, että vuoden 2025 maksuasetukseen otettaisiin pääosin samat suoritteet kuin vuoden 2024 maksuasetuksessa. Suoritteiden hintoja ehdotetaan muutettavaksi maksuperustelain mukaisesti vuoden 2025 hintatasolla. Vuoden 2024 suoritteiden hintoja on lähtökohtaisesti korotettu kolme prosenttia yleisen kustannuskehityksen vuoksi. Suoritteiden hinnat ehdotetaan pääosin pyöristettäväksi täysiksi euroiksi, mistä johtuen suoritekohtaisesti muutos on 2,5–3,4 prosenttia. Korotus on linjassa julkisen talouden suunnitelman 2025–2028 mukaisen kuluttajahintaindeksin vuosien 2024 ja 2025 muutoksen kanssa.

Vuoden 2025 maksuasetuksen julkisoikeudelliset suoritteet on hinnoiteltu omakustannusarvon mukaisesti pois lukien 3 §:n julkisoikeudelliset suoritteet, joiden maksut poikkeavat omakustannusarvosta maksuperustelain 6 §:n 3 momentin sekä elintarvikelain 71 §:n 2 momentin nojalla. Vuoden 2025 maksuasetuksen liitteessä on myös suoritteita, jotka saavuttavat kustannusvastaavuuden vuoden 2025 korotuksen jälkeen. Luettelo näistä suoritteista on muistion taulukossa 2. Vuoden 2024 maksuasetuksen korotuksella katettiin puolet kertyneestä alijäämästä, koska kertakorotus kustannusvastaavuuden saavuttamiseksi olisi ollut liian suuri. Näin ollen puolet korotuksesta tehdään vuonna 2025.

Liitteeseen ehdotetaan lisättäväksi joitakin uusia suoritteita, jotka on hinnoiteltu kustannusvastaavasti. Luettelo näistä suoritteista on muistion taulukossa 3. Lisäksi on täsmennetty joidenkin suoritteiden nimikkeitä ja tehty joitakin rakenteellisia muutoksia.

Ruokaviraston maksullisista suoritteista arvioidaan kertyvän vuonna 2025 yhteensä noin 25,9 miljoonaa euroa, josta noin 11,9 miljoonaa euroa arvioidaan kertyvän asetuksen 3 §:n ja liitteenä olevista kiinteähintaisista tai ajankäyttöön perustuvista

maksuista, josta suoritteiden hintojen noston vaikutuksen arvioidaan olevan 0,7 miljoonaa euroa.

4.1 Maksulliset julkisoikeudelliset suoritteet (2 §)

Vuoden 2025 maksuasetuksen 2 §:n 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi maksullisista julkisoikeudellisista suoritteista, joiden maksu määrätään suoritteen omakustannusarvon mukaan, ellei Euroopan unionin lainsäädännöstä tai eläintautien seurantasuunnitelman toteutuksesta muuta johdu. Momenttia ehdotetaan ymmärrettävyyden parantamiseksi täsmennettäväksi siten, että suoritteen maksusta päättää Ruokavirasto. Maksuperustelain 9 §:ssä säädetään viranomaisen toimivallasta. Pykälän mukaan muissa kuin lain 8 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa toimivalta maksuja ja suoritteiden hinnoittelua koskevissa asioissa on asianomaisella viranomaisella.

4.2 Maksulliset julkisoikeudelliset suoritteet, joiden maksut poikkeavat omakustannusarvosta (3 §)

Maksuperustelain 6 §:n 3 momentin mukaan maksu voidaan määrätä perittäväksi yleisesti suoritteen omakustannusarvoa alempana tai jättää kokonaan perimättä, jos siihen terveyden- ja sairaanhoitoon, muihin sosiaalisiin tarkoituksiin, oikeudenhoitoon, ympäristönsuojeluun, koulutustoimintaan tai yleiseen kulttuuritoimintaan liittyvistä tai näihin verrattavista syistä on perusteltua syytä. Erityisestä syystä maksu voidaan määrätä tietyltä ryhmältä perittäväksi suoritteen omakustannusarvoa alempana tai jättää kokonaan perimättä. Erityisestä syystä maksu, joka muuten määrättäisiin suoritteen omakustannusarvoa vastaavaksi, saadaan määrätä tätä korkeammaksi.

Vuoden 2025 maksuasetuksen 3 §:n 1 momentissa säädettyjä tuotantoeläinten rekisteröintimaksut ehdotetaan hinnoiteltavaksi maksuperustelain 6 §:n 3 momentin (yhteiskunnallinen hyöty eläinten terveydenhuollossa ja eläintautien torjunnassa) perusteella alle omakustannusarvon. Vuoden 2024 maksuasetuksella katettiin neljäsosa välittömien kustannusten alijäämästä. Vuoden 2025 ehdotetun korotuksen jälkeen alijäämästä olisi katettu noin puolet. Ruokaviraston välittömien kustannusten alijäämä on tarkoitus kattaa vuosien 2025–2027 maksuasetuksissa tehtävillä korotuksilla.

Vuoden 2025 maksuasetuksen 3 §:n 2 momentissa säädettyä luomuvalvonnan perusmaksua ehdotetaan hinnoiteltavaksi maksuperustelain 6 §:n 3 momentin (ympäristönsuojeluun liittyvä perusteltu syy) perusteella alle omakustannusarvon. Tämän vuoksi perusmaksu ehdotetaan säädettäväksi maksuasetuksen 3 §:n 2 momentissa eikä asetuksen liitteessä. Luomutuotanto tarjoaa ympäristöhyötyjä, jotka edistävät kestävästä kehityksestä. Luomuviljely vähentää kemikaalien käyttöä, koska siinä käytetään luonnonmukaisia lannoitteita ja torjunta-aineita. Tämä vähentää maaperän ja veden saastumista sekä suojelee ekosysteemejä. Lisäksi luomuviljely parantaa maaperän terveyttä ja hedelmällisyyttä, mikä vähentää eroosiota ja parantaa vesien pidätyskykyä. Luomuviljely tukee myös luonnon monimuotoisuutta, koska siinä säilytetään elinympäristöjä ja suojellaan uhanalaisia lajeja.

Elintarvikevalvonta perustuu valvonta-asetukseen, jonka liitteessä IV säädetään teurastamoiden ja riistan käsittelylaitosten virallisen valvonnan vähimmäismaksuista. Elintarvikelain (297/2021) 71 §:n 2 momentissa mahdollistetaan pieniä eläinmääriä teurastavien teurastamoiden ja riistan käsittelylaitosten lihantarkastus- ja valvontamaksujen alentaminen enintään EU:n valvonta-asetuksessa säädettyjen vähimmäismaksujen tasolle.

Vuoden 2025 maksuasetuksen 3 §:n 3 momentissa säädettäisiin edelleen pienteurastamoiden ja riistan käsittelylaitosten lihantarkastuksesta ja valvonnasta perittävistä omakustannusarvoa alemmista maksuista elintarvikelain 71 §:n 2 momentin perusteella (elintarvike- ja rehulainsäädännön sekä eläinten ja kasvien terveyttä koskevien sääntöjen noudattamisen valvonta). Eläinyksikköjen laskemisessa käytetään komission delegoidun asetuksen (EU) 2019/624¹ 7 artiklan 2 kohdassa ja komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2019/627² 13 artiklan 3 kohdassa määriteltyjä muuntokertoimia, mikä lause on myös lisätty 3 §:n 2 momenttiin.

Alijäämän vaikutusta viraston talouteen pienentää vuodesta 2012 lähtien viraston kehukseen sisältynyt 0,6 miljoonan euron määräraha pienten teurastamoiden ja riistan käsittelylaitosten lihantarkastusmaksujen kohtuullistamiseksi.

Ruokaviraston ehdotuksesta poiketen ehdotetaan 3 §:n 3 momentissa säädettyjä maksuja korotettavaksi vuoden 2025 maksuasetuksessa kolmasosalla Ruokaviraston ehdottamasta korotustarpeesta, koska kertakorotus olisi ollut huomattavan suuri. Portaittaisia korotuksia on tarkoitus jatkaa vuosien 2026 ja 2027 maksuasetuksissa.

Vuoden 2025 korotustenkin jälkeen suoritteiden hinnat kattavat puolet Ruokaviraston välittömistä järjestelmän ylläpidon kuluista, mutta ei yleiskuluja. Vuoden 2023 maksuasetuksen hinnoittelun mukainen 3 §:n suoritteiden kustannusvastaavuus oli 58 prosenttia, kun otetaan huomioon pienten teurastamoiden ja riistan käsittelylaitosten lihantarkastusmaksujen kohtuullistamiseen saatu määräraha (tarkemmin taulukossa 5).

Taulukko 1. Vuoden 2025 maksuasetuksen 3 §:n suoritteet, joiden hintojen korotukset ehdotetaan jaksotettavaksi vuosille 2024–2027

	Maksu- asetuksen 1248/2023 hinta (euroa)	Ehdotettu hinta 2025 (euroa)
Lampaiden ja vuohieläinten rekisteröintimaksut		
uuden tunnuksen tilaaminen lammas- ja vuohirekisteristä kiinteä maksu tilattua tunnusta kohden	2,18	2,59
punainen tilapäismerkki tilattua tilapäismerkkiä kohden	2,18	2,59
EU:sta maahan tuodun lammas- ja vuohieläimen rekisteröinnistä lammas- ja vuohirekisteriin kiinteä maksu rekisteröintiä kohden	2,18	2,59
kiinteä maksu teurastamoalan toimijan ilmoituksesta lammas- ja vuohirekisteriin eläintä kohden	0,94	1,16
luokan 1 hävityslaitoksen tekemä hävitysilmoitus eläintä kohden	0,94	1,16
Sikaeläinten rekisteröintimaksut		
sikaeläinten siirtojen ja eläinmäärien ilmoittaminen sikarekisteriin kiinteä maksu rekisteröintitapahtumaa kohden	0,43	0,54
kiinteä maksu teurastamoalan toimijan ilmoituksesta rekisteröintitapahtumaa kohden	0,48	0,64
Kameli- ja hirvieläinten rekisteröintimaksut		
kameli- ja hirvieläimen merkitsemiseen tarkoitettun uuden tunnuksen tilaaminen kiinteä maksu tilattua tunnusta kohden.	2,45	3,10
Pienteurastamoiden ja riistan käsittelylaitosten lihantarkastus ja valvonta		
alle 5 000 eläinyksikköä ja alle 300 000 lintua kalenterivuodessa teurastavien pienteurastamoiden ja riistan käsittelylaitosten lihantarkastuksesta ja valvonnasta 1 200 eläinyksikköön ja	40,20	53,60

¹ Komission delegoitu asetus (EU) 2019/624 lihanuotantoa koskevan virallisen valvonnan suorittamista sekä elävien simpukoiden tuotanto- ja uudelleensijoitusalueita koskevista erityissäännöistä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/625 mukaisesti.

² Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2019/627 ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläinperäisten tuotteiden virallisen valvonnan suorittamista koskevista yhdenmukaisista käytännön järjestelyistä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/625 mukaisesti ja komission asetuksen (EY) N:o 2074/2005 muuttamisesta virallisen valvonnan osalta

180 000 lintuun asti perusmaksu euroa/valvontahenkilö käynniltä ensimmäisen puolen tunnin ajalta.		
puoli tuntia ylittävältä tarkastusajalta peritään euroa/valvontahenkilö tunnilta,	28,70	38,30

Ruokaviraston **lammas- ja vuohieläinten rekisteröintijärjestelmän** ylläpitokustannukset ovat noin 640 000–700 000 euroa vuodessa, ja nykyisillä maksuilla arvio kustannusvastaavuudesta vuodelle 2024 on noin 35 prosenttia. Ehdotuksen mukainen maksutaso kattaisi vain osan viraston välittömistä kuluista ja kustannusvastaavuus vuonna 2025 olisi 40 prosenttia. Kustannusvastaavuuden on tarkoitus nousta 53 prosenttiin vuonna 2027.

Lampaiden ja vuohien pitäjät tekevät vuosittain noin 75 000–85 000 merkkitylausta. Maksujen 0,41 euron korotus lisäisi heidän kustannuksiaan 31 000–43 000 euroa vuodessa, mikä tarkoittaa noin 36–51 euron lisäkustannusta yli 20 eläimen tilalla.

Teurastamot tekevät vuosittain 55 000–60 000 teurastusilmoitusta. Yli 1 000 ilmoitusta vuodessa tekeviä teurastamoita on 8, ja niiden lisäkustannukset olisivat noin 1 100–1 200 euroa vuodessa. Pienteurastamon lisäkustannukset olisivat noin 77 euroa vuodessa. Hävitysilmoituksia tekee vain Honkajoki Oy, joka tekee vuosittain 5000–6000 ilmoitusta. Korotusesitys toisi Honkajolle lisäkustannuksia 1 100–1 300 euroa vuodessa, josta yli 60 prosenttia katetaan valtiontukiosuudella.

Ruokaviraston sikaeläinten rekisteröintijärjestelmän ylläpito maksaa noin 130 000–150 000 euroa vuodessa, ja nykyisillä maksuilla kustannusvastaavuus on arviolta noin 30 prosenttia vuonna 2024. Ehdotuksen mukaisella maksutasolla saavutettaisiin 42 prosentin kustannusvastaavuus vuodelle 2025. Kustannusvastaavuuden on tarkoitus nousta 48 prosenttiin vuonna 2027. Esitetty korotus kattaisi vain osan Ruokaviraston välittömistä kuluista.

Sikojenpitäjät tekevät vuosittain noin 60 000–70 000 ilmoitusta, ja maksujen korotus (0,11 euroa/ilmoitus) lisäisi heille vuosikustannuksia yhteensä 6 600–7 700 euroa, mikä tarkoittaisi keskimäärin noin 11–13 euroa per yli 20 sian pitopaikka. Teurastamot puolestaan tekevät 25 000–35 000 ilmoitusta vuodessa. Suurten teurastamoiden lisäkustannus olisi 1 000 euroa ja pienteurastamoiden 13 euroa vuodessa.

Kameli- ja hirvieläinten tunnukset luodaan ja luovutetaan manuaalisesti joko Ruokaviraston asiakaspalvelun kautta tai webropol-linkillä. Vuosittain myönnetään alle 400 tunnusta. Vuonna 2022 järjestelmän kustannuksiksi kirjautui noin 3 000 euroa ja tulot olivat 600 euroa, jolloin kustannusvastaavuus oli 20 prosenttia. Vuonna 2023 todelliset kustannukset olivat 24 000 euroa, mutta tulot säilyivät 600 eurossa. Korotusesitys (0,65 €/tunnus) nostaisi kustannusvastaavuuden noin 5 prosenttiin kattaen vain osan välittömistä kuluista.

Luomuvalvonnan perusmaksun yhtenäistäminen

Luomuvalvonnan perusmaksu ehdotetaan säädettäväksi vuoden 2025 maksuasetuksen 3 §:n 2 momentissa. Ruokaviraston esityksen mukaisesti ehdotetaan, että luomutoimijoilta perittävä valvonnan perusmaksu yhtenäistetään vuoden 2025 maksuasetukseen siten, että kaikilta luomutoimijoilta veloitetaan samansuuruinen perusmaksu. Tasoksi esitetään 220 euroa/vuosi Ruokaviraston ehdotuksesta (275 euroa/vuosi) poiketen.

Vuoden 2024 maksuasetuksessa vähäriskiselle toimijalle on oma alempi valvonnan perusmaksu (185 euroa/vuosi), kun valvonnan perusmaksun taso muutoin on

340 euroa/vuosi. Perusmaksun jako erilaisten toimijoiden kesken otettiin ensimmäisen kerran käyttöön vuonna 2022 (maksuasetus 1193/2021). Tarkoituksena on ollut ottaa huomioon, että vähäriskistä toimijaa tarkastetaan harvemmin, mikä aiheuttaa vähemmän kustannuksia valtiolle. Oletus, että vähäriskinen toimija aiheuttaa vähemmän hallintotyötä, ei kuitenkaan osoittautunut oikeaksi. Vuosina, jolloin fyysistä tarkastuskäyntiä ei tehdä, pitää poisjäävien tarkastusten käsittelyn sijaan muulla tavalla varmentaa, että säädöksiä on noudatettu.

Luomutoimijoilta peritään valvonnan perusmaksu kerran vuodessa. Valvonnan perusmaksulla katetaan ne luomusertifiointin kustannukset, joita ei kateta rekisteröinti-, ilmoitus-, tarkastus- tai lupamaksuilla. Perusmaksulla katetaan luomuvälvönnyksen käyttämien tietojärjestelmien ylläpito ja kehittämiskustannukset entistä kohdennetummin. Tarkempi kohdennus on nostanut IT-kustannusten osuutta maksujen muodostumisessa ja samalla osaltaan vaikuttanut tarpeeseen nostaa luonnonmukaisen tuotannon valvontamaksuja. Isoimmat kustannukset aiheutuvat ELY-keskuksissa ja Ruokavirastossa luomusertifiointiin liittyvästä hallintotyöstä.

Kustannusvastaavuutta arvioidaan voitavan parantaa toimintoja tehostamalla ja ELY-keskusten luomutarkastusten hallintotyöhön käytetyn ajan vähenemisellä tarkastuskohteiden määrän pienentyessä.

4.3 Nautaeläinten rekisteröintiä koskevat suoritteet ja 5 § (muut maksulliset suoritteet)

Vuoden 2025 maksuasetuksesta nautaeläinten rekisteröintiä koskevista suoritteista ehdotetaan säädettäväksi asetuksen liitteessä, koska suoritteiden hintojen arvioidaan saavuttaneen omakustannusarvon mukaisen tason.

Ruokaviraston esityksen mukaisesti ehdotetaan säädettäväksi 10 euron vähimmäismäärä, joka laskutettaisiin liitteen kohdan 10.10. mukaisista suoritteista alakohtineen. Laskutukselle asetettavalla vähimmäismäärällä on tarkoitus kattaa Ruokavirastolle laskutuksesta aiheutuvia kustannuksia, silloin kun tunnuksia tilataan kerralla vähän. Tarkoituksena on samalla ohjata asiakkaita tilaamaan kerralla useampi tunnist.

Lisäksi on poistettu maksuasetuksen 5 §:n 3 momentissa ollut henkilötietolain mukainen aikamäärä ja muutettu sitä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuojasäädös) 12 artiklan 5 kohdan mukaan: ”Jäljempänä olevan 13 ja 14 artiklan nojalla toimitetut tiedot ja kaikki 15–22 ja 34 artiklaan perustuvat tiedot ja toimenpiteet ovat maksuttomia. Jos rekisteröidyn pyynnöt ovat ilmeisen perusteettomia tai kohtuuttomia, erityisesti jos niitä esitetään toistuvasti, rekisterinpitäjä voi periä kohtuullisen maksun ottaen huomioon tietojen tai viestien toimittamisesta tai pyydetyn toimenpiteen toteuttamisesta aiheutuvat hallinnolliset kustannukset.

4.4 Ruokaviraston esitykset, joita ei ehdoteta sisällytettäväksi vuoden 2025 maksuasetukseen:

- Ruokavirasto ehdotti lisättäväksi maksuasetuksen 6 §:ään uuden 3 momentin, jossa todettaisiin: ”Maan eläintautitilanteen sekä eläinten ja ihmisten välillä tarttuvien tautien seuraamiseksi ja selvittämiseksi taikka välttämättömän elintarviketurvallisuuden varmistamiseksi tiettyjen eläintautitutkimusten hinnoissa on huomioitu vuosittain erikseen sovittava hintatuki ja hinnat poikkeavat omakustannusarvosta.” Ministeriön näkemyksen mukaan informatiivista tai selittävää tekstiä, joka ei sisällä oikeudellisesti sitovia määräyksiä, ei tulisi sisällyttää asetukseen. Tämän vuoksi asian valmistelussa on katsottu, että kyseinen lisäys

tehdään asetusmuistioon, jotta asetuksen rakenne ja täsmällisyys säilyvät säädösteknisten vaatimusten mukaisina.

- Ruokavirasto on esittänyt tiettyjen metsäkatoon ja metsien tilan heikkenemiseen liittyvien hyödykkeiden ja tuotteiden asettamisesta saataville unionin markkinoilla ja viennistä unionista sekä asetuksen (EU) N:o 995/2010 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen ((EU) 2023/1115), jäljempänä metsäkatoasetus ja toimenpiteistä kyberturvallisuuden yhteisen korkean tason varmistamiseksi kaikkialla unionissa, asetuksen (EU) N:o 910/2014 ja direktiivin (EU) 2018/1972 muuttamisesta sekä direktiivin (EU) 2016/1148 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2022/2555 (NIS 2 -direktiivi) sekä NIS 2-direktiivin toimeenpanolain (Hallituksen esitys eduskunnalle kyberturvallisuudirektiivin (NIS 2 -direktiivi) täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi HE 57/2024) mukaista valvontaa koskevia suoritemaksuja.

Ministeriö ei pidä näitä ehdotuksia perusteltuina koska metsäkatoasetuksen kansallinen toimeenpanon aloitus on siirtymässä ja kansallista toimeenpanoa koskeva lainsäädäntö on vasta valmisteilla. Vuoden 2025 maksuasetusta voidaan tarvittaessa täydentää tältä osin myöhemmin. NIS 2 -direktiivissä ei puolestaan ole säädöstä, joka sallisi toimijoilta perittävien maksujen keräämisen. Myöskään NIS 2-direktiivin toimeenpanolaissa ei viitata valtion maksuperustelakiin tai säädetä toimijoilta perittävistä maksuista, mikä estää suoritemaksujen perimisen näiden säädösten nojalla.

- Ruokavirasto esittää, että vuoden 2025 maksuasetuksen liitteeseen lisätään uutena kohta ”4.8 Rehu- tai rehuympäristönäyte maatilalta, näytekohtainen maksu (sisältää näytteenoton ja analyysit, päätös/ilmoitusmaksu laskutetaan erikseen rivin 4.6 mukaisesti)”. Esityksen mukaista maksua perittäisiin, jos eläintilalla todetaan salmonella, eikä rehujen osuutta kontaminaatiolähteenä voida sulkea pois. Tällöin tarvitaan tilalla tapahtuvaa näytteenottoa. Jos teolliset rehut todetaan puhtaiksi ja em. rehuihin kohdistunut epäily siten aiheettomaksi, Ruokavirasto on vastannut näytteenoton ja analysoinnin kustannuksista. Esitetyn muutoksen jälkeen lasku voitaisiin lähettää rehualan alkutuotannon toimijalle eli eläintilalle. Ministeriön näkemyksen mukaan maksua ei ole perusteltua sisällyttää maksuasetukseen.

4.5 Maksuasetuksen liitteenä olevan maksutaulukon muutokset

Suoritteiden hintojen yhtenäistäminen

Vuoden 2025 maksuasetuksen liitteen suoritteiden hinnoissa on myös korotuksia, joissa on huomioitu muun muassa Ruokavirastossa tehty suoritteiden hintojen yhdenmukaistaminen. Vuodesta 2023 alkaen Ruokavirastossa on ollut käynnissä maksullisen toiminnan hanke, jossa kehitetään koko viraston maksullista toimintaa. Suoritteita sekä hinnoittelua on yhtenäistetty läpi viraston ja hinnoittelun perusteita on käyty tarkemmin lävitse esimerkiksi, mitkä kustannukset tulee sisällyttää hintaan (vyörytykset). Laskennassa on mm. tarkennettu seuraavien kokonaisuuksien vyörytyksiä: vuokra-, yhteisten it-järjestelmien- ja substanssin IT-järjestelmien- sekä ELY-keskusten kustannukset- sekä poistot.

Tästä johtuen osaan suoritteista on tehty isojakoin korotuksia, mikä johtuu siitä, että maksun perusteena on käytetty viraston yhteistä tuntihintaa toimistolla suoritettulle työlle 129 euroa /1h työ ja 65 euroa / ½h työ. Tämä on aiheuttanut myös suoritteen hinnan nousumisen seuraavaan hintaluokkaan esimerkiksi 96 eurosta 129 euroon.

Eräiden suoritteiden hintojen korotukset

Alla olevaan taulukkoon 2 listattujen suoritteiden vuoden 2024 hinnankorotukset kattavat noin puolet kustannusvastaavuuteen tarvittavasta korotuksesta. Tällä pyrittiin kohtuullistamaan toimijan kustannusten nousua ja antamaan aikaa sopeutua kustannusten nousuun silloin, kun kertakorotus olisi ollut huomattavan suuri. Vuoden 2025 korotuksena ehdotetaan huomioitavaksi loppuosa korotustarpeesta lisättyinä 3 prosentin hintojen yleiskorotuksella. Lisäksi on tehty joitakin rakenteellisia muutoksia.

Taulukko 2. Liitteen 1 suoritteet, joiden hintojen korotus on porrastettu vuosille 2024-2025

	Maksu-asetuksen 1248/2023 hinta (euroa)	Ehdotettu hinta 2025 (euroa)
1.16.2 Elintarvikkeeksi viljeltävien kalastustuotteiden vierasaineiden ja jäämien valvonnasta peritään kalanperkaamoilta vastaanotettua elintarvikkeeksi tarkoitettua perkaamatonta kalastustuotetonna kohden ¹	4,58	6,64
1.16.5 Munien vierasaineiden ja jäämien valvonnasta peritään pakkaamoilta tuhatta kiloa kohden ²	1,18	1,42
1.17.3 Elintarvikkeiden elintarvikeseännösten mukaisuutta koskevan vientitodistuksen antaminen ²	62,00	96,00
4.2.1 rehualan toimijan hyväksymis-, lupa- tai muu päätös	98,00	129,00
4.3.2 lupapäätös	98,00	129,00
4.4 Rehuja koskeva sertifikaatti:		
4.4.1 alkuperäinen ²	83,00	129,00
4.5 Rehulain mukaisten kuljetusten kuljetuskaluston tarkastus	116,00	156,00
5.2.4 Lannoitevalmisteiden valvontaan liittyvät tarkastusmaksuluokat. Tarkastusmaksuluokka määräytyy näytteen ja siitä tehtävien analyysien perusteella. Maksu sisältää näytteenoton ja analyysit, päätös/ilmoitusmaksu laskutetaan erikseen rivin 5.2.1 mukaisesti. Eritystilanteissa, joissa tehdyt viranomaisanalyysit ovat laajoja, samalta valvontatapahtumalta voidaan laskuttaa useita eri tarkastusmaksuluokkia. ²		
5.2.4.1 tarkastusmaksuluokka 1 ²	384,00	341,00
5.2.4.2 tarkastusmaksuluokka 2 ²	589,00	611,00
5.2.4.3 tarkastusmaksuluokka 3 ²	753,00	818,00
5.2.4.4 tarkastusmaksuluokka 4 ²	949,00	1 061,00
5.2.4.5 tarkastusmaksuluokka 5 ²	1 260,00	1 452,00
11.4 Todistus Suomen eläintautitilanteesta: ²		
11.4.1 ensimmäinen ²	71,00	71,00
12.5 Varmennettu tuotanto		
12.5.1 Varmennetun tuotannon tuotantoedellytysten hyväksyminen	291,00	316,00
12.5.2 Esiperusemokasvin hyväksyminen	96,00	105,00
12.5.3 Kasvukauden aikaiset varmennetun taimituotannon tarkastukset:		
12.5.3.1 Emokasvit, enintään 1 000 tainta	282,00	316,00
12.5.3.2 Emokasvit, yli 1 000 tainta	668,00	737,00
12.5.3.3 Emokasvit, yli 3 000 tainta	1 149,00	1 265,00
12.5.3.4 Emokasvit, yli 15 000 tainta	1 382,00	1 529,00
12.5.3.5 Emokasvit, yli 30 000 tainta	1 537,00	1 686,00
12.6.1.1 Maahantuonnin poikkeuslupa tutkimus- tai muuhun vastaavaan tarkoitukseen ja viranomaisen myöntämä todistus poikkeuslupaa varten (Letter of Authority).	138,00	192,00
12.6.1.2 Maahantuonnin poikkeuslupaan liittyvä karanteenitilan tarkastus ja hyväksyntä	212,00	287,00
12.6.3 Käytetyt maa- ja metsätalouskoneet sekä muiden vähennetyn tai otantatarkistuksen piiriin kuuluvien tuote-erien tuontitarkastusmaksu tuontilähetystä kohti ²		

12.6.3.1 –tarkastustiheys alle 5 % (yhdistetty kohtaan 12.6.2.1) ²	15,00	
13. Metsänviljelyaineisto		
13.4.1 Siemenkaristamo, -pakkaamo ja -varasto tai erillinen taimivarasto	109,00	144,00
13.4.2 Erillinen siementen pakkauspiste	63,00	96,00
13.4.3 Taimitarha ja varasto:		
13.4.3.1 Kasvihuonepinta-ala alle 5 000 m ² tai vain avomaatuotantoa harjoittava taimitarha	72,00	96,00
13.5 Metsäviljelyaineiston uusintatarkastus	302,00	383,00
14.6.5 Siemenperunan virusmääritys näytteeltä, joko 6 virusta tai uusintana 1 virus 400 mukulan näytteestä (ELISA-menetelmä).	285,00	322,00
14.6.6 Siemenperunan virusmääritys, 1 virus 100 mukulan näytteestä.	157,00	178,00
14.7.1 Siemenperunan varastotarkastus, perussiemen ja edeltävät siemenluokat, näytteenotto- ja varastotarkastusmaksu osaalta. (yhdistetty kohtaan 14.7.2.) ²	205,00	

¹ Nimike ja samalla maksun kohde muutettu kalaperkaamoihin, koska maksun periminen kalanviljelylaitoksilta osoittanut vaikeaksi tuotantomäärien määrittelyongelmien vuoksi.

² Rakenteellinen muutos tai suoritteen numeroinnissa tai nimikkeessä tapahtunut muutos

Kohdasta 14.6.6, Siemenperunan virusmääritys, 1 virus 100 mukulan näytteestä, on poistettu maininta ELISA-menetelmästä. Perunanäytteille on tarkoitus ottaa uusi menetelmä käyttöön syksyllä 2025. Tällöin suoritetta voidaan käyttää myös uudelle menetelmälle, mikäli sen verifiointi onnistuu. Kasvintuotannon laboratoriotutkimukset on hinnoiteltu menetelmäkohtaisesti maksuasetuksen liitteessä (kohdat 12.7.4, 14.5.4, 14.5.6 ja 14.6.3 - 14.6.8). Muutos on Ruokaviraston jälkeenpäin lähettämien teknisten korjausten mukainen ja korvaa Ruokaviraston alkuperäisessä ehdotuksessa olleen lisäyksen 2 §:n 2 momenttiin uudeksi kohdaksi ”5) kasvintuotannon laboratoriotutkimukset niiltä osin, joita ei ole erikseen lueteltu tämän asetuksen liitteessä olevassa maksutaulukossa”.

Maksuasetuksen liitteeseen ehdotetaan lisättäväksi seuraavat uudet suoritteet:

Maksuasetuksen liitteeseen ehdotetaan lisättäväksi taulukossa 3 luetellut uudet suoritteet, joita Ruokavirasto on esittänyt lainsäädännöllisistä syistä otettavaksi maksuasetukseen. Suoritteet on hinnoiteltu kustannusvastaavasti.

Taulukko 3. Uudet suoritteet

	Ehdotettu hinta 2025 (euroa)
1. Elintarviketurvallisuus	
1.16 Elintarvikkeiden vierasaineiden ja jäämien valvonta	
1.16.3 Elintarvikkeeksi tarkoitettujen kaupallisesti kalastettujen kalastustuotteiden vierasaineiden valvonnasta peritään kalaperkaamoilta vastaanotettua elintarvikkeeksi tarkoitettua kalastustuotetta kohden	0,22
1.18 Eläintautilain mukainen viejien rekisteröinti	
1.18.1 Rekisteröinti sähköisen asiointipalvelun kautta	65,00
1.18.2 Rekisteröinti tai rekisteritietojen päivittäminen muuten kuin sähköisen asiointipalvelun kautta	129,00
1.18.3 Viranomaisen todistus viejän kuulumisesta viejärekisteriin	65,00
3. Luonnonmukainen tuotanto	
3.4. Muut	
3.4.4. Luonnonmukaisen tuotannon sertifikaatin osa II, kohdat II.1 - II.7 , tunnilta	129,00
5. Lannoitevalmisteet	

5.1 Lannoitelain ja sivutuotelain mukainen lannoitealan toimijan rekisteröinti ja ilmoitusten käsittely	
5.1.3 Rekisteritietojen ylläpito ja vuosi-ilmoituksen käsittely sähköisen asiointipalvelun kautta	65,00
5.1.4 Rekisteritietojen ylläpito ja vuosi-ilmoituksen käsittely tunnilta, kun ilmoitettu muuten kuin sähköisen palvelun kautta tai käsittely edellyttää lisätyötä.	129,00
8. Eläinten, alkioiden, sukusolujen sekä eläinperäisten elintarvikkeiden ja tuotteiden sekä heinän ja oljen tuonti	
8.15 Lainsäädännön edellyttämät eläinten ja eläinperäisten tuotteiden tuontiluvat kolmansista maista tuotaville erille	164,00
8.16 Lupapäätöksen lisäksi perittävä kiireellisyyslisä, jos päätös tai kirje halutaan nopeammin kuin kahdessa viikossa	129,00
8.17 Yksityishenkilön puolesta tehtävä TRACES-ennakkoilmoitus	117,00
10. Eläinten hyvinvointi ja tunnistaminen	
10.9 Teurastusta ja lopetusta koskevien hyvän toimintatavan oppaiden arviointi tunnilta	96,00
12. Kasvinterveys ja taimiaineistot	
12.1.4 Kasvinterveysrekisterin perusmaksu	65,00
12.7 Kasvinterveystodistusta tai muuta kasvinterveydellistä asiakirjaa vaativien tuotteiden vienti	
12.7.4.10 Tuholaisen lajimääritys molekyylibiologisella menetelmällä	262,00
12.7.4.11 Taudinaiheuttajan tai tuholaisen lajimääritys sekvensoinnilla	262,00
14. Siemen	
14.6 Siemenperunan virus- ja rengasmätänäytteenotto sekä laboratorioanalyysit	
14.6.8 Siemenperunanäytteen kiireellisyyslisä, näyte otetaan käsittelyyn viiden arkipäivän kuluessa	63,00
14.13 Muu kylvösiemenvälvonta	
14.13.1 Muu siemenvälvonnän päätökset, sisältää 1 tunti valmistelua	125,00
14.13.2 Päätösten valmistelu tunnilta	96,00
16. Muut suoritteet	
16.4. Elintarvikkeiden ja maataloustuotteiden nimisuojarahakemus tunnilta	96,00

Rakenteelliset muutokset:

Osa uusista suoritteista liittyy maksujen rakenteelliseen muutokseen, jolloin poistetaan tai yhdistetään voimassa olevassa maksuasetuksessa olevia suoritteita.

Rakenteellisiin suoritteiden muutoksiin liittyy suoriterivien poistojen lisäksi suoritteiden yhdistämistä osin uusiksi suoritteiksi kuten lannoitevalmisteiden kohdassa 5.4.1.1 Tuotekohtainen lisämaksu, kun samalla päätöksellä useampi kuin yksi tuote. On perustettu uudet suoritteet ja samalla poistettu käytöstä vanhat kohdat (vuoden 2024 maksuasetuksessa kohdat 5.4.2–5.4.2.2).

Kohtaan 4.7 Rehujen valvontaan liittyvät tarkastusmaksuluokat on lisätty uusi tarkastusmaksuluokka 0, joka korvaa otsikkorivillä olleen hinnan.

Kohdan 6. Eläinperäiset sivutuotteet sivutuotelain mukaisten toimijoiden alle on lisätty kohta 6.1.5 Toiminnan etätarkastus tai valvonta-asian käsittely tunnilta, joka on lisätty paikan päällä tehtävän tarkastuksen rinnalle.

Myös suuri osa kohtaan 12 Kasvinterveys ja taimiaineistot tehdyistä muutoksista ovat rakenteellisia, joissa on yhdistetty tarkastusmaksuluokkia ja maksulajeja on tarkennettu.

Samalla on poistettu vanhoja kohtia tarpeettomina. Lisäksi kohta 12.2.1.Toimijan omavalvonnan tarkastusmaksu on jaettu kahteen eri tarkastukseen, jolloin erillisen käynnin hinta on kalliimpi kuin toisen tarkastuksen yhteydessä tehty tarkastus.

Lisäksi on rakenteellisia muutoksia kuten kohta 1.18 Eläintautilain mukainen viejien rekisteröinti, jossa on eroteltu rekisteröinti sen mukaan, tuleeko hakemus sähköisen asiointipalvelun kautta vai muuten kuin sähköisen asiointipalvelun kautta.

Lisäksi on poistettu joitakin suoritteita tarpeettomina kuten esimerkiksi kohta 12.6.4 (Vähennetyn tarkastuksen piiriin kuuluva havupuu Venäjän federaatiosta: alakohtineen). Sen osalta komission alennetun tarkastuksen säädöksestä on otettu venäjänpuu kokonaan pois, eli hinnalle ei enää ole perustetta.

Lisäksi asetusehdotukseen on tehty teknisiä sekä nimikkeiden muutoksia.

5. Kustannusvastaavuus ja taloudelliset vaikutukset

Vuoden 2025 maksuasetuksen vaikutukset kohdistuvat valtion talousarvion nettobudjetoidulle momentille 30.20.01 (Ruokaviraston toimintamenot). Valtion viranomaisten suoritustuotannon maksullisuus ja sovellettavat maksuperusteet määräytyvät valtion maksuperustelain (150/1992) perusteella. Lisäksi maksuasetuksen 3 §:n 1 momentissa säädettyjen tuotantoeläinten rekisteröintimaksujen hinnoittelu omakustannusarvoa alempana perustuu maksuperustelain 6 §:n 3 momenttiin (yhteiskunnallinen hyöty eläinten terveydenhuollossa ja eläintautien torjunnassa). Myös 3 §:n 2 momentissa säädettyä luomuvalvonnan perusmaksua ehdotetaan hinnoiteltavaksi maksuperustelain 6 §:n 3 momentin (ympäristönsuojeluun liittyvä perusteltu syy) perusteella alle omakustannusarvon. Maksuasetuksen 3 §:n 3 momentissa säädettyjä pienteurastamoiden ja riistan käsittelylaitosten lihantarkastukseen ja valvontaan liittyvien suoritteiden hinnoittelussa otetaan huomioon elintarvikelain 71 §:n 2 momentti (elintarvike- ja rehulainsäädännön sekä eläinten ja kasvien terveyttä koskevien sääntöjen noudattamisen valvonta).

Taulukko 4. Ruokaviraston maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma:

	2023 toteutuma	2024 Toteuma- arvio	2025 Arvio
<i>Julkisoikeudelliset suoritteet</i>			
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	23 096	21 266	21 966
— muut tuotot	91	0	0
Tuotot yhteensä	23 187	21 266	21 966
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	16 246	17 085	17 000
— osuus yhteiskustannuksista	8 647	5 384	6 000
Kustannukset yhteensä	24 893	22 469	23 000
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-1 706	-1 203	-1 034
Kustannusvastaavuus, %	93 %	95 %	96 %
Kustannusvastaavuus, % budjettirahoitteiset tuotot huomioiden¹	96 %	98 %	99 %
<i>Muut suoritteet</i>			
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	3 197	3 730	3 900
— muut tuotot	30	-	-
Tuotot yhteensä	3 227	3 730	3 900
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	3 669	3 198	3 200
— osuus yhteiskustannuksista	2 389	1 532	1 500
Kustannukset yhteensä	6 058	4 730	4 700
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-2 831	-1 000	-800
Kustannusvastaavuus, %	53 %	79 %	83 %
Hintatuki	800	800	800
Kustannusvastaavuus hintatuen jälkeen, %	66 %	96 %	100 %

¹ Budjettirahoitteiset tuotot sisältävät Ruokaviraston (ent. Evira) kehukseensä vuonna 2012 saaman 0,6 milj. euron määrärahan pienteurastamoiden ja riistan käsittelylaitosten lihantarkastusmaksujen kohtuullistamiseen sekä porovahinkolautakunnan toimintaan osoitettu 0,1 milj. euron määräraha vuodesta 2021 lähtien.

Taulukko 5. Ruokaviraston maksullinen toiminta vuonna 2023 (1 000 euroa)

(1 000 euroa)	Julkisoikeudelliset yhteensä	josta 2 §:n isojen teurastamojen lihentarkastuksen suoritteet	Josta 3 §:n alle omakustannusarvon hinnoitellut suoritteet	Liiketaloudelliset yhteensä	Josta liiketaloudelliset hintatuetut	Josta liiketaloudelliset ei-hintatuetut	Maksullinen toiminta yhteensä
Maksullisen toiminnan myyntituotot	23 096	9 497	441	3 197	609	2 588	26 293
Maksullisen toiminnan muut tuotot	92	166	15	31	16	14	123
Tuotot yhteensä	23 188	9 663	456	3 228	625	2 602	26 416
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	170	18	2	355	254	101	525
Henkilöstökustannukset	10 483	6 422	850	1 974	1 050	924	12 457
Vuokrat	866	232	30	525	312	213	1 391
Palvelujen ostot	2 993	92	50	792	66	726	3 785
Muut erilliskustannukset	288	41	156	24	0	24	312
Ely-keskusten kustannukset	1 446	0	0	0	0	0	1 446
Erilliskustannukset yhteensä	16 246	6 805	1 088	3 670	1 682	1 988	19 916
Tukitoimintojen kustannukset	8 258	3 256	681	2 124	980	1 143	10 382
Poistot	345	40	54	235	66	169	580
Korot	45	20	2	29	5	24	74
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	8 648	3 316	737	2 388	1 051	1 336	11 036
Kokonaiskustannukset yhteensä	24 894	10 121	1 825	6 058	2 733	3 324	30 952
KUSTANNUSVASTAAVUUS	-1 706	-458	-1 369	-2 830	-2 108	-722	-4 536
KUSTANNUSVASTAAVUUS %	93 %	95 %	25 %	53 %	23 %	78 %	85 %
Kustannusvastaavuus, % budjettirahoitteiset tuotot huomioiden¹	96 %		58 %				88 %
Käytetty hintatuki	0	0	0	800	800	0	800
KUSTANNUSVASTAAVUUS HINTATUEN JÄLKEEN	93 %	95 %	25 %	66 %	52 %	78 %	90 %
KUSTANNUSVASTAAVUUS HINTATUEN JÄLKEEN	-1 706	-458	-1 369	-2 031	-1 308	-723	-3 135
Käytettävissä ollut hintatuki	0	0	0	800	800	0	800

Julkisoikeudelliset suoritteet pitää sisällään maksuasetuksen pykälän 3§ ja pykälän 4§ mukaiset suoritteet.

Budjettirahoitteiset tuotot sisältävät Ruokaviraston (ent. Evira) kehukseensä vuonna 2012 saaman 0,6 milj. euron määrärahan pienteurastamoiden ja riistan käsittelylaitosten lihentarkastusmaksujen kohtuullistamiseen sekä sekä porovahinkolautakunnan toimintaan osoitettu 0,1 milj. euron määräraha vuodesta 2021 lähtien.

Ruokaviraston maksullisista suoritteista arvioidaan kertyvän vuonna 2025 yhteensä noin 25,9 miljoonaa euroa. Tuloista noin 11,9 miljoonaa euroa kertyy voimassa olevan maksuasetuksen mukaisella hintatasolla asetuksen 3 §:n ja liitteenä olevista kiinteähintaisista tai ajankäyttöön perustuvista maksuista. Ruokaviraston päättämien vuoden 2025 maksuasetuksen 2 §:n 2 momentin julkisoikeudellisten suoritteiden ja 5 §:n liiketaloudellisten suoritteiden hinnoittelusta. Niistä arvioidaan kertyvän tuloja noin 14 miljoonaa euroa. Vuoden 2025 maksuasetuksen 3 §:ään ja liitteeseen tehtävien muutosten arvioidaan lisäävän Ruokaviraston tuloja vuonna 2025 noin 0,7 miljoonalla eurolla.

Julkisoikeudellisten suoritteiden keskimääräinen kustannusvastaavuuden arvioidaan olevan 96 prosenttia (arvio 95 % vuonna 2024 ja 93 % vuonna 2023). Kun mukaan laskelmaan otetaan budjettirahoitteiset tuotot, jotka sisältävät Ruokaviraston (ent. Evira) kehukseensä vuonna 2012 saaman 0,6 miljoonan euron määrärahan pienteurastamoiden ja riistan käsittelylaitosten lihentarkastusmaksujen kohtuullistamiseen (3 § 3 mom.) sekä porovahinkolautakunnan toimintaan osoitettu 0,1 miljoonan euron määräraha vuodesta 2021 lähtien, nousee kustannusvastaavuus 99 prosenttiin. Maksullisen toiminnan kehitymisestä vuosina 2023–2025 on tarkemmin

taulukossa 4. Taulukossa 5 on vuoden 2023 tietoja Ruokaviraston maksullisen toiminnan jakautumisesta julkisoikeudelliseen ja liiketaloudelliseen maksulliseen toimintaan sekä kustannusvastaavuudesta.

Ruokaviraston maksullisten suoritteiden kustannusvastaavuuden parantamiseen on pyritty vaikuttamaan vuoden 2024 maksuasetukseen tehdyillä ja nyt vuoden 2025 maksuasetukseen esitettävillä hintojen korotuksilla sekä Ruokaviraston päättämällä hintojen korotuksilla.

Ruokavirasto on vuosina 2023 ja 2024 tehnyt liiketaloudellisen suoritteiden osalta toimenpiteitä kustannusvastaavuuden parantamiseksi. Näiden osalta Ruokavirasto päättää itse hinnoittelusta. Vuonna 2024 liiketaloudellisten hintojen osalta on 1.1.2024 alkaen julkaistavaan hinnastoon hinnat korotettu kustannusvastaaviksi. Lisäksi hintoja tarkasteltiin vielä keväällä 2024, jolloin tehtiin korotuksia vielä alijäämisiin liiketaloudellisiin suoritteisiin. Seuraavan kerran hintoja tarkastellaan vuodenvaihteessa 2024/2025. Tarkemmin vuosien 2023 ja 2024 Ruokaviraston toimenpiteistä on luvussa 1 (Asian tausta).

Mikäli hintatukea ei huomioida, arvioidaan kustannusvastaavuuden olevan 83 prosenttia vuonna 2025 (hintatuki huomioiden 100 %). Tiettyihin eläintauteja, zoonooseja ja mikrobilääkeresistenssiä koskeviin liiketaloudellisiin laboratoriopalveluihin kohdennetaan hintatukea, joka on valtion talousarvioon maksuperustelain 7 §:n mukaisesti otettu määräraha tutkimuksista perittävien asiakasmaksujen alentamiseksi liiketaloudellisiin perusteiden mukaisesti lasketusta hinnasta. Hintatuen määrä kokonaisuudessaan vuonna 2024 ja 2025 on enintään 0,8 miljoonaa euroa. Hintatuen avulla tutkimusten asiakasmaksuja alennetaan, jolloin ne voivat olla alle omakustannusarvon. Hintatuen osuus on suurin tuotantoeläinten patologisanatomisissa tutkimuksissa jatkotutkimuksineen sekä tutkimuksissa, joista saadaan tietoa mikrobilääkeresistenssiseurannan ja -hallinnan toteuttamiseksi (esim. vasikoiden hengitystietulehdus- ja ripulitutkimuksissa sekä sikojen ripulitutkimuksissa) tai jotka ovat kriittisiä ruokaketjun kilpailukyvyn kannalta (esim. siipikarjan tautitutkimukset). Hintatukea käytetään siksi, että monien sellaisten eläintautitutkimusten hinnan alentaminen, joita tehdään eläintenomistajien tai eläinlääkärien tilaamina, on merkittävä ja kustannustehokas tapa varmistaa vastustettavien eläintautien havaitseminen ja kotoperäisten eläintautien esiintyvyyden seuranta. Hintatukea talousarvion laadintamääräyksen (VN/4842/2020) mukaan voidaan käyttää enintään sen verran, että suoritteesta varainhoitovuonna saatava tulo yhdessä hintatuen kanssa riittää kattamaan suoritteen tuottamisesta varainhoitovuonna aiheutuneet erillismenot.

6. Voimaantulo

Asetus ehdotetaan tulemaan voimaan 1.1.2025 ja olemaan voimassa 31.12.2025 saakka.